

Jan 12, 1-11 Milí bratři, milé sestry, v dnešním evangelijním příběhu je zachycen počátek Ježíšova veřejného působení. Končí slovy, která zdůrazňují, že právě tento čin je počátkem Ježíšových znamení: „*Tak učinil Ježíš v Káni Galilejské počátek svých znamení a zjevil svou slávu...*“ Přitom počátek může znamenat víc, než že to bylo první znamení v řadě dalších, která budou následovat. Počátek také znamená, že se jedná o základní znamení, které je reprezentativní pro celek Ježíšova působení. Ale proč je tím prvním a všechny ostatní jaksi předznamenávajícím znamením právě tento čin?

Tahle otázka nás snadno napadne už proto, že to není zdaleka tak působivý začátek Ježíšovy veřejné činnosti, když ho srovnáme s tím, který uvádí evangelisté Marek nebo Lukáš. V jejich podání je Ježíšovým prvním divem uzdravení posedlého člověka v synagoze v Kafarnaum. Tento zázrak osvobození z pout temné moci se děje před očima všech přítomných, kteří se téměř v šoku zmohou jen na otázku: „*Jaké je to slovo, že v moci a síle přikazuje nečistým duchům a oni vycházejí?*“ (L 4,36).

V našem příběhu, který přináší jenom evangelista Jan, začíná Ježíš své působení zcela jinak. Vůbec ne tak dramaticky, zřetelně a všem na očích, ale takříkajíc s vyloučením veřejnosti. Všechno se tu odehrává skrytě, nenápadně, mimo hlavní prostor, ve kterém jsou přítomni svatebčané. Proběhne to dokonce tak nenápadně, že ani správce svatební hostiny nic netuší a jen si pochvaluje kvalitu vína – jako by to byla zásluha nic nechápajícího ženicha, kterého si zavolal, aby mu poklepal uznale na rameno. Bodrá slova spokojeného organizátora hostiny vycházejí ze zkušenosti, že dobré víno se nabízí jen na začátku, kdy to lidé ještě dokážou rozpoznat a ocenit. Později, když už jsou hosté napití, podávají se i vína horší kvality, protože hosté to už tolik nepoznají.

Ale tady je to díky Ježíšovi jiné, jakoby tady začal platit jakýsi nový řád, kde se každý člověk bere vážně a dostává – i když s tím snad ani sám nepočítá – stále to nejlepší. Ale uznání za tuhle mimořádnou péči o svatebčany, která přece patří Ježíšovi, je tu neprávem přičteno ženichovi, který s celou záležitostí nemá nic společného. O původu vína totiž vědí jenom služebníci, kteří nosili vodu a pak dají ochutnat správci hostiny a ovšem také Ježíšovi učedníci, kteří v něho na základě tohoto znamení uvěří. Je to jakési pokoutní znamení, kterého si většina přítomných ani nevšimne. Prostě neví, kde se tam to výborné víno vzalo.

Je tedy smyslem tohoto Ježíšova činu zachránit svatební hostinu? Pomocť, aby se nezkazila radost, kterou lidé na svatbě prožívají? Je to samo o sobě dostatečným důvodem pro Ježíšovu intervenci? Nebo tady máme hledat ještě něco hlubšího, abychom nezůstali u představy Ježíše jako jakéhosi čišníka, který doplňuje zásoby v okamžiku, kdy nám dojdou a je tím ohrožena lidská pohoda a štěstí? Myslím, že tu vnější stránku věci, tedy to, že se Ježíš prostě postará, aby si lidé mohli užít v plnosti dobré víno, které vytváří radostné společenství, tuto stránku nelze pominout.

Ale taky myslím, že nám ten příběh zároveň nabízí ještě hlubší a bohatší význam, který nějak souvisí s nadbytkem tohoto mimořádně dobrého vína. Právě nadbytek dobrého vína, který se nečekaně objeví díky Ježíšovi, je v tomto příběhu pozoruhodným motivem. Proč Ježíš nechá naplnit vodou všech šest kamenných nádob, které tam byly a to až po okraj? Nestačila by jedna nebo dvě kádě naplněné jen tak do půlky? Vždyť to ti lidé tenkrát nemohli všechno vypít. Nehledě na to, kolik toho už vypili před tím.

Sváťa Karásek se ve své písni o svatbě v Káni ptá: „*Proč dal víc než hosti vypít chtěj? Proč dal víc než třeba, znát mi dej. Já čet sem u Kalvína že pět set litrů vína šest štoudví má, Bůh jim požehnej.*“

Kalvín to spočítal a ve svém komentáři k Janovu evangeliu uvádí, že to bylo nejméně pět set litrů vína, které tady Ježíš dodává. Příští víkend bude festival v Jimramově, na kterém bývá kolem tří set lidí, a já tam prodávám víno. A vždycky přemýšlím, kolik toho koupit, aby ani moc nezbylo, ani aby předčasně nedošlo. A беру kolem 80 litrů. Takže 500 litrů vína v pokročilé fázi svatby je opravdu hodně. Myslím, že i kdyby v této fázi svatby každý ze svatebčanů dokázal vypít ještě litr vína, tak jim toho tam stejně musely zbýt ještě aspoň tři kádě. Jaký má toto nadměrné množství vína smysl?

Nabízí se propojit tuto událost s texty, ve kterých je o Bohu řečeno, že zaopatří velké množství vína. Ze Starého zákona můžeme zjistit, že zaslíbení spojené s nadbytkem vína souvisí s představou konečného vykoupení a to nejen Božího lidu, ale i všech národů. Eschatologická nádhera totiž spočívá mimo jiné právě v nadbytku vína, jak to můžeme opakovaně číst u proroků. Nejstarším z nich je prorok Ámos, který říká: *„Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy půjde oráč hned za žencem a ten, kdo šlape hrozny, hned za rozsévačem. Z hor bude kanout mladé víno a všechny pahorky budou oplývat. Úděl Izraele, svého lidu, změní... vysadí vinice a budou z nich pít víno.“* (Am 9,13).

A tato proměna údělu se nebude týkat jen Izraele, bude se týkat také všech národů a o tom zase píše prorok Izajáš: *„Hospodin zástupů připraví na této hoře všem národům hostinu tučnou, hostinu s vyzrálým vínem, jídla tučná a víno vyzrálé a přečištěné. Na této hoře ...Panovník Hospodin provždy odstraní smrt a setře slzu z každé tváře.“* (Iz 25,6.8). A do třetice říká nejmladší z nich, prorok Joel: *„A stane se v onen den, že z hor bude kanout mladé víno...“* (Jl 4,18).

Tím dnem, o kterém tady proroci mluví, je den Hospodina zástupů, den, kdy Bůh zachrání svůj lid a dá jim odpočinutí od všech jejich nepřátel, včetně toho posledního nepřítele, kterým je smrt. Bude to den, kdy Hospodin definitivně prosadí a uskuteční svou vůli. A tento den je spojen s takovým množstvím vína, které vystačí na hostinu pro všechny národy, kdy z Izraelských hor budou stékat potoky vína. Je to nadbytek vína, který ukazuje na Boží velkorysost, na hojnost, na plnost radosti. A právě toto vstupuje do našeho světa spolu s Ježíšovým působením. Boží království se přiblížilo. Na svatební hostině v Káně je nadosah.

Ježíš dává okusit v radostném mezilidském setkání něco z toho, co pro nás Bůh chystá ve svém království. Abychom si to uměli aspoň trochu představit, aby to pro nás bylo něco reálného a konkrétního, na co se opravdu můžeme těšit. Když pak Ježíš slaví s učedníky při poslední velikonoční večeři, tak jim říká: *„Již nebudu pít z tohoto plodu vinné révy až do toho dne, kdy budu s vámi pít kalich nový v království svého Otce.“* (Mt 26,29). Pro nebeské království je příznačné společné pití z plodu vinné révy. Společné pití s Ježíšem. Symbolicky to děláme, když slavíme památku této večeře. Je to náznak, který nám má dát zatušit a předběžně zakusit něco z dobra, které pro nás Bůh připravuje ve svém království.

Ty kamenné nádoby, které Ježíš nechal v Káni naplnit až po okraj vodou, aby v nich potom vzniklo tolik vína, připomínají známá slova ze žalmu 23: *„Kalich po okraj mi pniš“*. Žalmista tím vyjadřuje blaženost, kterou zažívá v Boží péči. Proto je hojnost dobrého vína výrazem radostného výhledu k tomu, že to nejlepší máme díky Ježíšovi teprve před sebou.

Pane Ježíši Kriste, říkali o tobě, že jsi milovník hodů a pitek a přítel hříšníků, aby tě pohaněli. My však věříme, že jsi takovým byl proto, abychom se i jako hříšníci mohli radovat z tvé blízkosti a z toho, co pro nás ve své velkorysé dobrotě chystáš. Děkujeme ti za to. Amen.